

Lessen van de pilots omgevingsvisie

Robbin Knuivers & Arjen Vedder
robbin.knuivers@ruimtevolk.nl | 06 41521039

Aan de slag met de
Omgevingswet

RUIMTEVOLK

www.ruimtevolk.nl/omgevingswet

Een dozijn ervaringen met de omgevingsvisie

Gemeente Alphen a/d Rijn

- Inrichten brede *participatie* met inwoners
- *Integraal* werken met sectorale stakeholders

Gemeente Barneveld

- *Integraal* en *regionaal* werken
- *Participatie* en verankeren bestaande plannen in omgevingsvisies

Gemeente Den Helder

- Nieuwe *rol van de raad* in traject omgevingsvisie
- *Integraal* werken binnen de gemeentelijke organisatie en daarbuiten

Provincie Gelderland

- Van doelstelling naar concrete visie
- Rol van provincie in *regionale* trajecten

Regio Hoeksche Waard

- Verbindingen leggen: visie op *regionale* en boven-regionale schaal
- *Participatie*: de keuzes op tafel

Gemeente Leiden

- *Regionaal* investeren
- *Ontschotten* van de organisatie

Gemeente Oude IJsselstreek

- Verbinden *fysiek/sociaal*
- *Regionaal* samenwerken aan omgevingsvisies

Regio Parkstad Limburg

- *Regionaal* gezamenlijke agenda maken
- *Regionaal* fundament vs lokaal maatwerk

Gemeente Staphorst

- Verbinding *social/fysiek*: integreren fysieke en sociale ambities
- Verbinding *social/fysiek*: omgevingsvisie als kapstok voor fysiek en sociaal beleid

Provincie Zuid Holland

- *Participatie* met diverse stakeholders op verschillende schaalniveaus
- *Eigenaarschap* binnen organisatie en bestuurlijk

Gemeente Zwolle

- *Regionale* samenhang
- Samenhang *instrumenten* omgevingswet

Gemeente Zwartewaterland

- *Participatie* en eigenaarschap
- *Energietransitie* en klimaatadaptatie

*participatie
integraal
integraal en regionaal
participatie
rol van de raad
integraal
regionaal*

*regionale trajecten
regionale en boven-regionale schaal
participatie
regionaal
ontschotten
fysiek/sociaal*

*regionaal fundament
social/fysiek
participatie
eigenaarschap
regionale samenhang
samenhang instrumenten
participatie*

1. integraal werken/verbinding van fysiek en sociaal domein
2. vormgeven van duurzame dorpen en steden (klimaat, sociaal)
3. participatie/stakeholders betrekken
4. regionaal samenwerken en investeren

12 leergierige pilots

24 samenhangende leervragen

4 gedeelde thema's

subtotaal oogst pilots omgevingsvisie

Omgevingsvisie

Betreft de fysieke leefomgeving

In ieder geval:

- bouwwerken
- infrastructuur
- watersystemen
- water
- bodem
- lucht
- landschappen
- natuur
- cultureel erfgoed

Klimaatbestendigheid

Energietransitie

Voorzieningen

Leefbaarheid

Gezondheid

Wonen

(Circulaire) Economie

Arbeidsmarkt

Bereikbaarheid

Alles in samenhang
beschouwen voor
integrale oplossingen

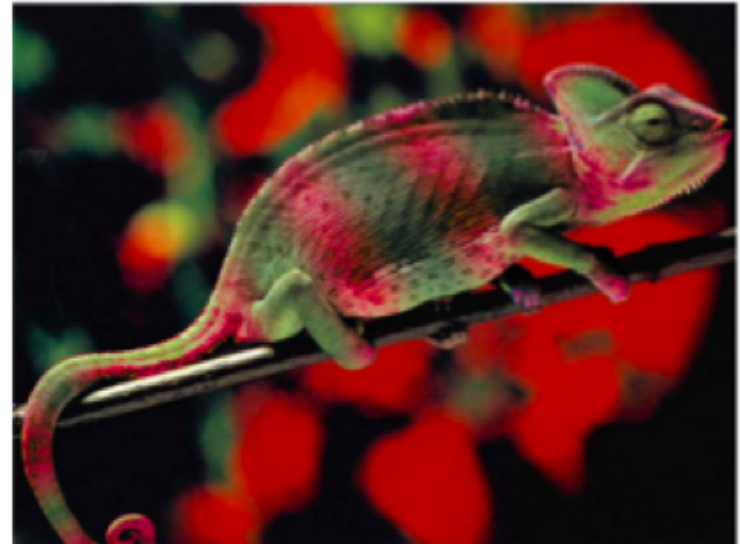
Het eenvoudig
houden om sneller te
besluiten

Zekerheid bieden door
vergroten inzichtelijkheid en
voorspelbaarheid

Flexibiliteit bieden door meer
ruimte voor ontwikkeling en
lokale afweging

Aan de slag met een omgevingsvisie

- ❑ Hoe ziet dat er dan uit?
- ❑ Hoe maak ik dat?
- ❑ Wat wordt er van mij en mijn omgeving verwacht?

Hoe ziet een duurzame en ontwikkelingsgerichte omgevingsvisie eruit?

Het Hart van Holland

Regionale Agenda
Omgevingsvisie 2040

Augustus 2017

Alag en Broossum, Katwijk, Arden, Kinderdorp, Noordwijk, Oegstgeest, IJtingen, Voorst, Heteren, Assendelft, Zierikzee

Staphorst 'voor elkaar!'

ontwerp omgevingsvisie

gemeente
Staphorst

11 JUN 2017
818.148.10

om geven

Mijn Zwolle van morgen 2030
Concept Omgevingsvisie
Deel 1: Kernopgaven en ambities

Zwolle

Omgevingsvisie = (narratief + perspectief) x (gebieden + strategieën)

Omgevingsvisie = (narratief + perspectief) x (gebieden + strategieën)

KEN JE DNA

KEN JE TOEKOMST

Omgevingsvisie

Omgevingsvisie = (narratief + perspectief) x (gebieden + strategieën)

KEN JE DNA

KEN JE TOEKOMST

Wie ben ik?

- stad, dorp, ...
- typisch ...
- SWOT
- DNA

- wie wonen hier?
- wie werken hier?

Doelen:

- Klimaatneutraal
- Klimaatbestendig

- Digitale gemeente
- Gezonde economie
- Werk voor iedereen
- Veerkrachtigheid

- ...

Omgevingsvisie = (narratief + perspectief) x (gebieden + strategieën)

KEN JE GEBIED

VERSTERK JE VERHAAL

Omgevingsvisie

ie = (narratief + perspectief) x (gebieden + strategieën)

KEN JE GEBIED

VERSTERK JE VERHAAL

Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie - transitieparaplu

PARKSTAD LIMBURG IN 2040

T R A N S I T I E P A R A P L U

MONDIALE VERANDERING MAATSCHAPPELIJKE VERANDERING

DIGITALISE- RING CIRCULAIRE ECONOMIE ENERGIE TRANSITIE **KLIMAAT ADAPTATIE** VOEDSEL PRODUCTIE FLEXIBILITEIT BURGER PARTICIPATIE GEZOND- HEID

T R A N S F O R M A T I E - O P G A V E

BEBOUWDE – RODE MAL- FYSIEK DOMEIN

ONBEBOUWDE – GROEN-BLAUWE - CONTRAMAL

WONEN ANALYSE BELEID PROGRAMMA MONITORING INSTR. ONTW.	RETAIL ANALYSE BELEID PROGRAMMA MONITORING INSTR. ONTW.	MAATSCH. VASTGOED ANALYSE BELEID PROGRAMMA MONITORING INSTR. ONTW.	KANTOREN ANALYSE BELEID PROGRAMMA MONITORING INSTR. ONTW.	BEDRIJVEN- TERREINEN ANALYSE BELEID PROGRAMMA MONITORING INSTR. ONTW.	TOERISME ANALYSE BELEID PROGRAMMA MONITORING INSTR. ONTW.	INFRA ANALYSE BELEID PROGRAMMA MONITORING INSTR. ONTW.
--	---	--	---	---	---	--

NATUUR & LANDSCHAP ANALYSE BELEID PROGRAMMA MONITORING INSTR. ONTW.	WATER ANALYSE BELEID PROGRAMMA MONITORING INSTR. ONTW.
---	--

INTEGRALE STURING OP PROGRAMMA, LEEGSTAND EN BEREIKBAARHEID

INTEGRALE LANDSCHAPSONTWIKKELING

INTEGRALE VISIE OP PARKSTAD 2040

Omgevingsvisie

Klimaatadaptatie

Energietransitie

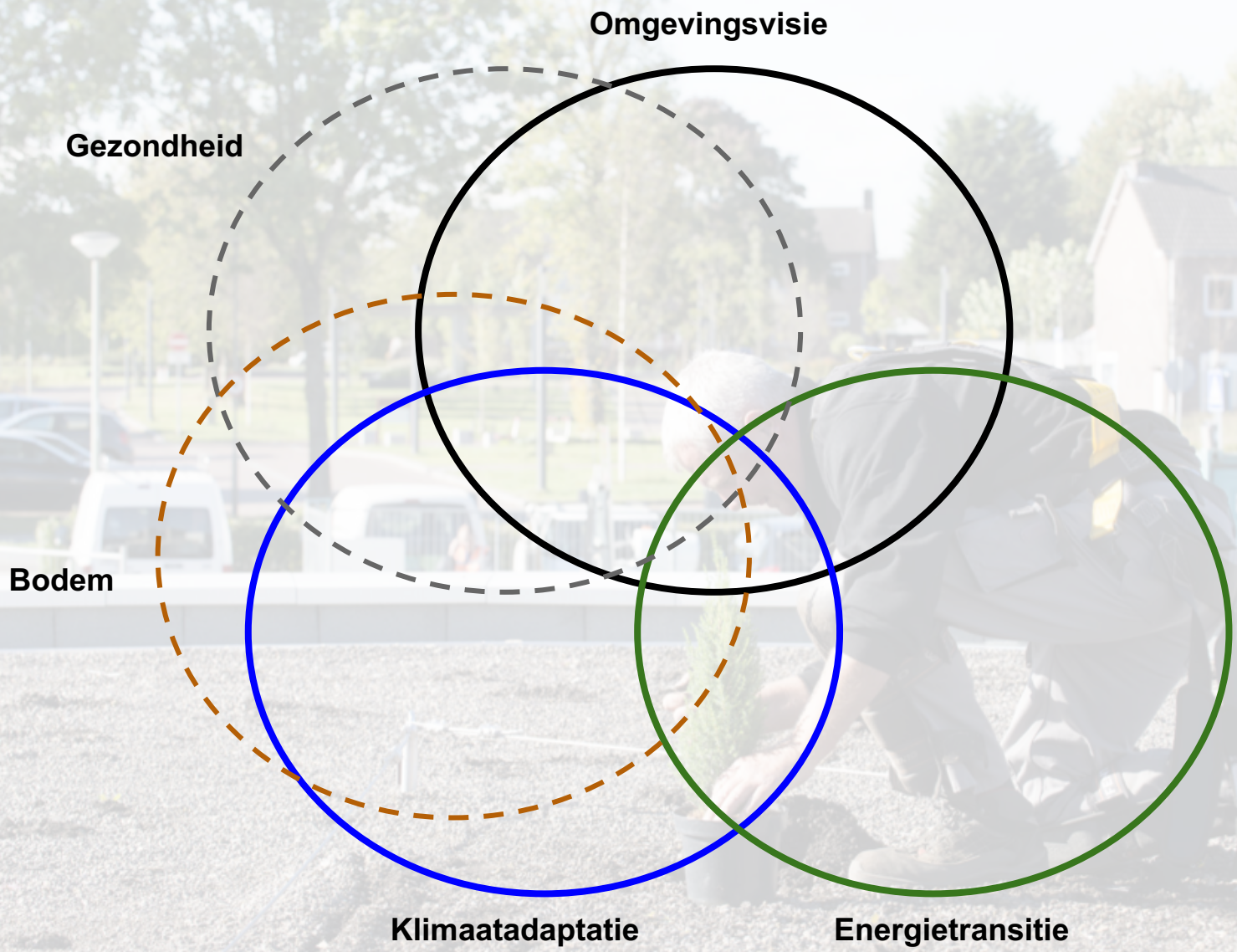
Omgevingsvisie

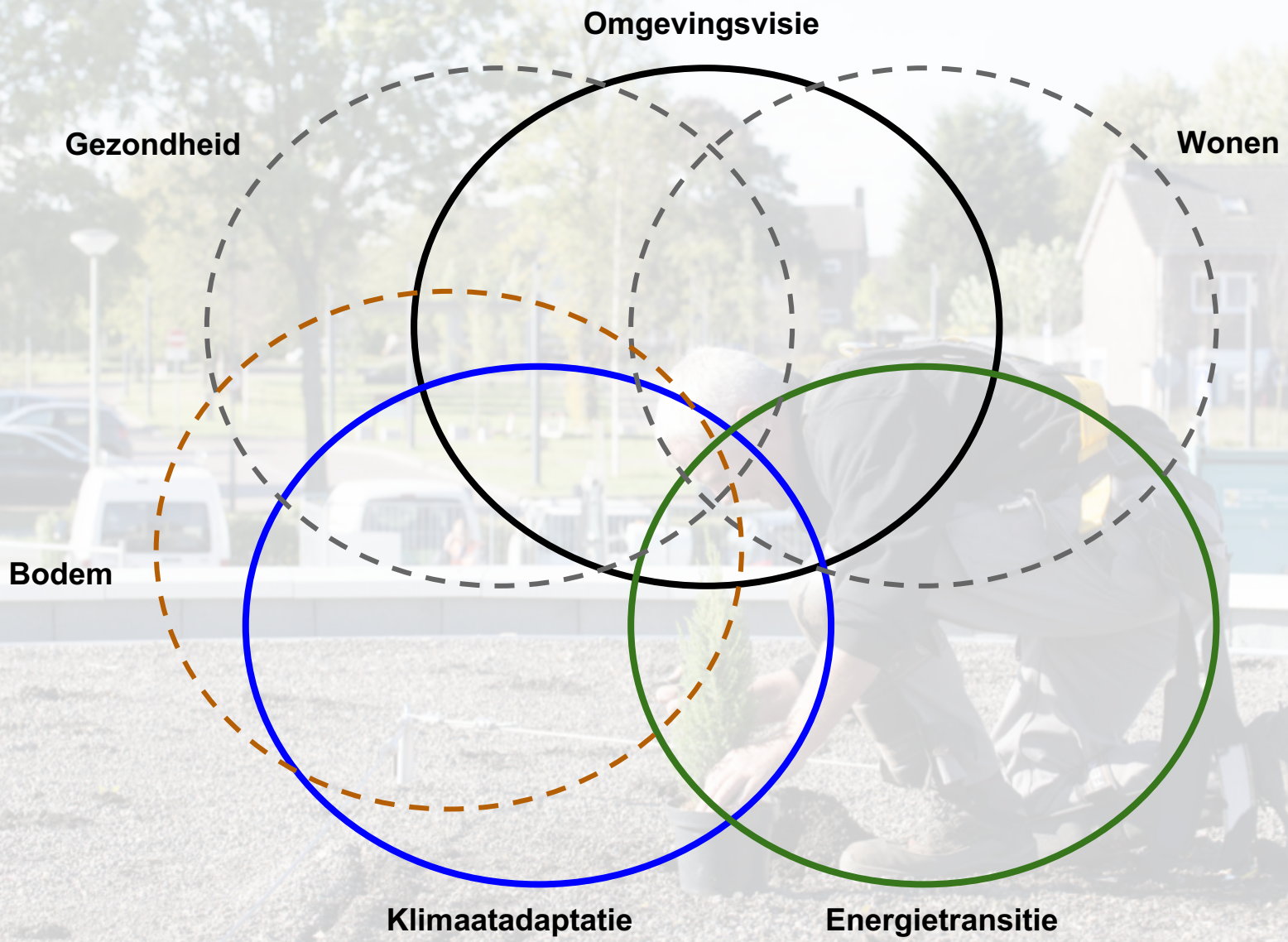
Bodem

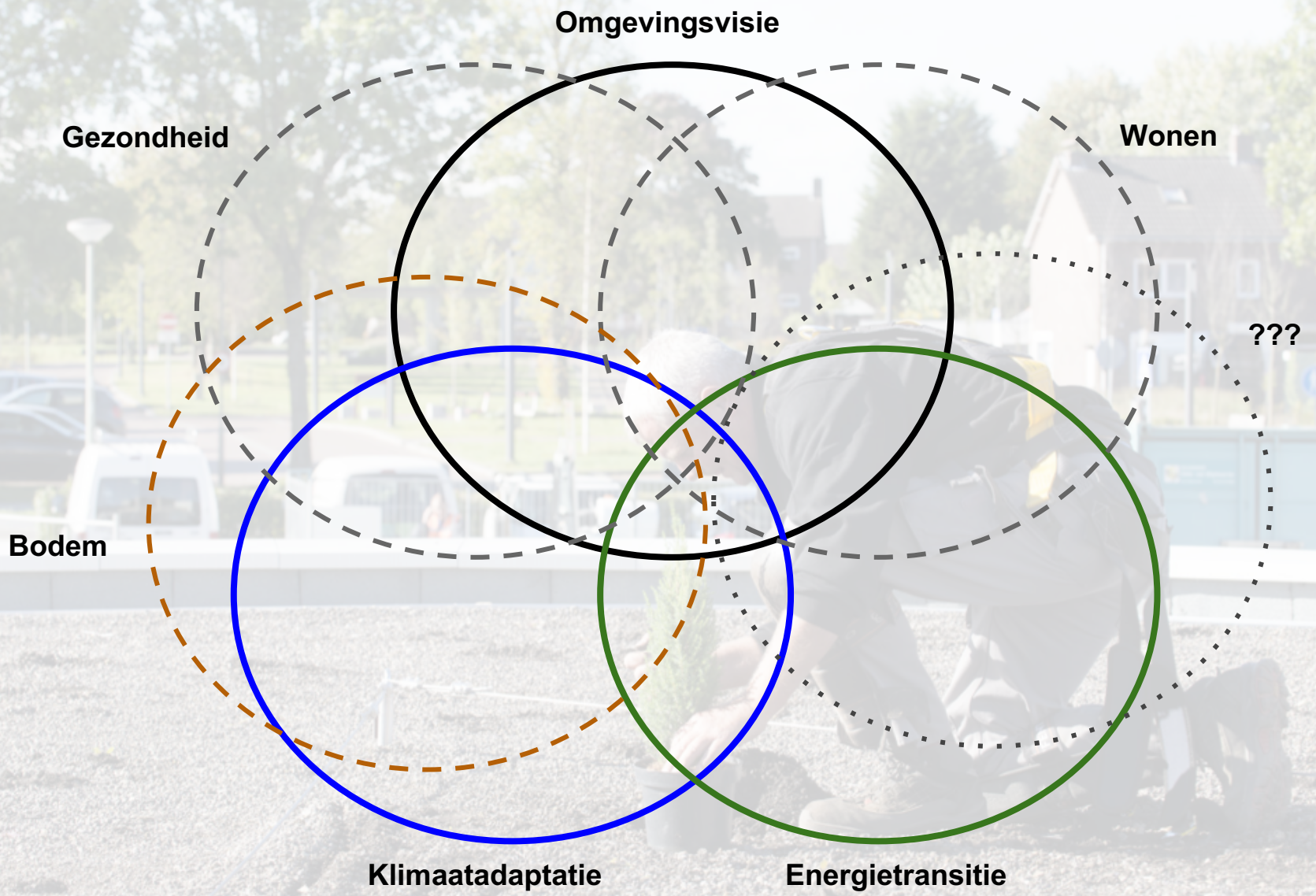
Klimaatadaptatie

Energietransitie

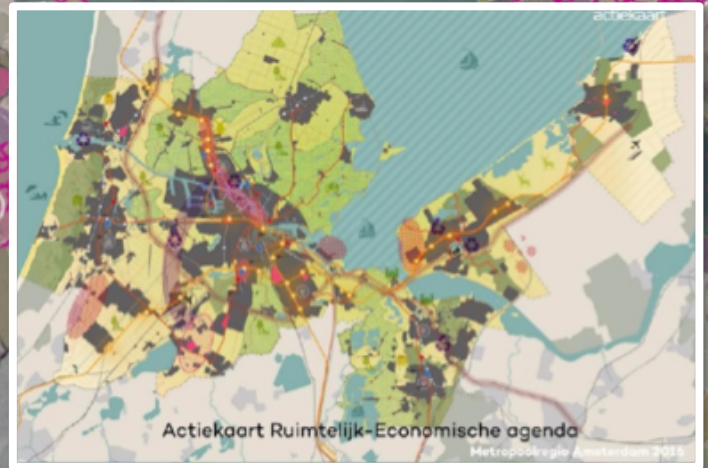
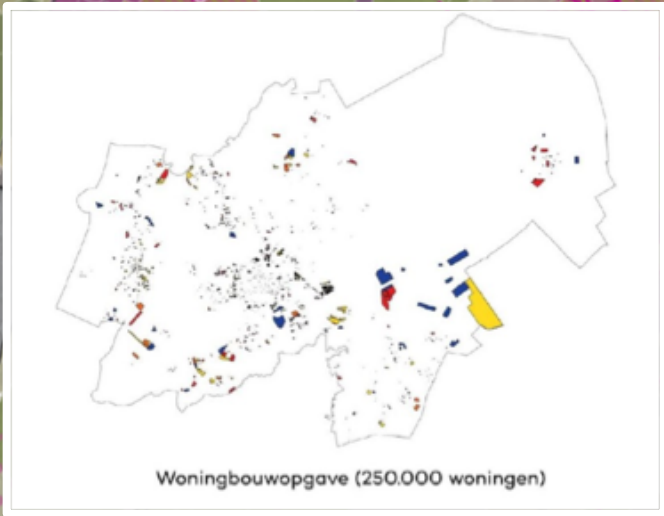
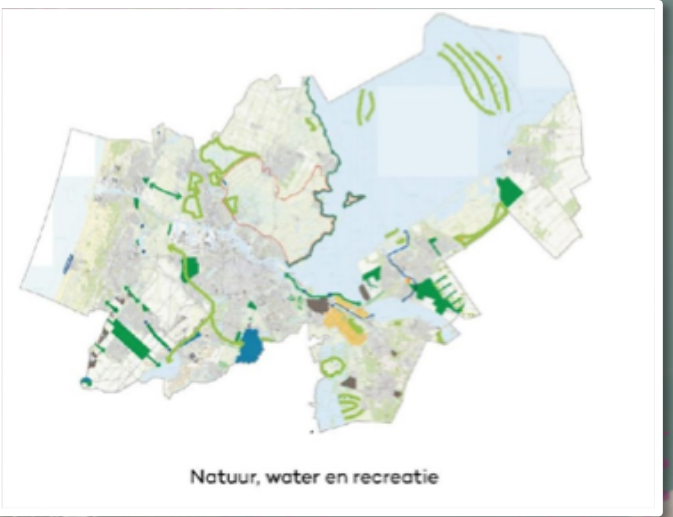

Concurrentie om ruimte

Hoe komen we tot een duurzame en ontwikkelingsgerichte omgevingsvisie?

Het Hart van Holland

Regionale Agenda
Omgevingsvisie 2040

Augustus 2017

Alag en Broossem, Katalijk, Jorden, Kilderdorp, Noordwijk, Oergelreid, Oeglingen, Voorst, Heteren, Assenmeer, Zierikzee

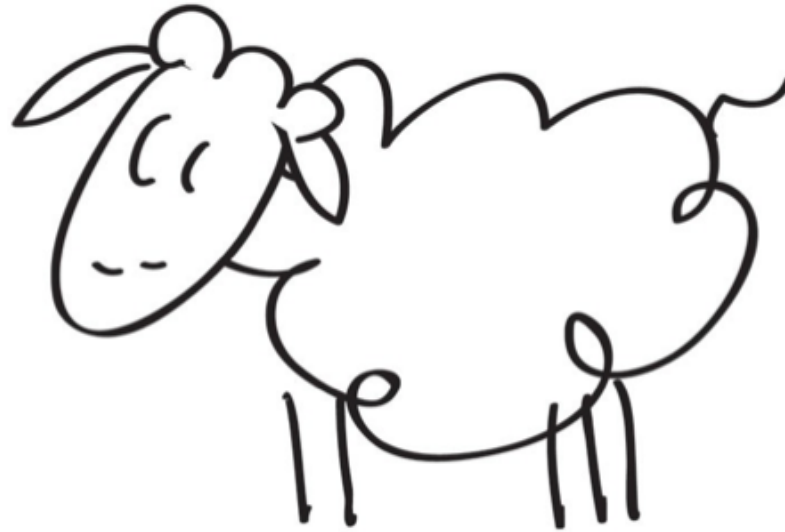
van	naar
faciliteren	scherpe keuzes: agile en holocratisch werken
agenderen nieuwe opgaven	aan de slag met en investeren in nieuwe opgaven
proppen in plan en visie	meer instrumenten inzetten: uitwerken in programma
visie in woorden	woorden en verbeelden
generiek	gebiedseigen
raad op afstand	politiek inclusief
focus op proces	spel tussen inhoud & proces
waan van de dag	organiseer blik van buiten
stroomwereld en leefwereld in gescheiden processen	samen aan tafel
werken aan compleet en integraal eindbeeld	continue proces: permanent beta; altijd klaar, nooit af

Wat vraagt het proces om te komen tot een duurzame en ontwikkelingsgerichte omgevingsvisie van mij, mijn organisatie en mijn omgeving?

omslag naar gebiedsgericht en opgavegericht werken

IK

lef

leiderschap

likes (mandaat en waardering)

ORGANISATIE

kernwaarden

prioriteiten

afwegingskader

OMGEVING

richting

actie-gerichtheid

leiderschap

wij presenteren u...

Zwolle

Netwerkdag klimaatadaptatie & omgevingsvisies

Klimaatadaptatie in de Zwolse omgevingsvisie

Wat ga ik vertellen?

1. Klimaatadaptatie in de Zwolse omgevingsvisie
 - a) Wat
 - b) Hoe

2. Lessons Learned uit de pilot omgevingsvisie

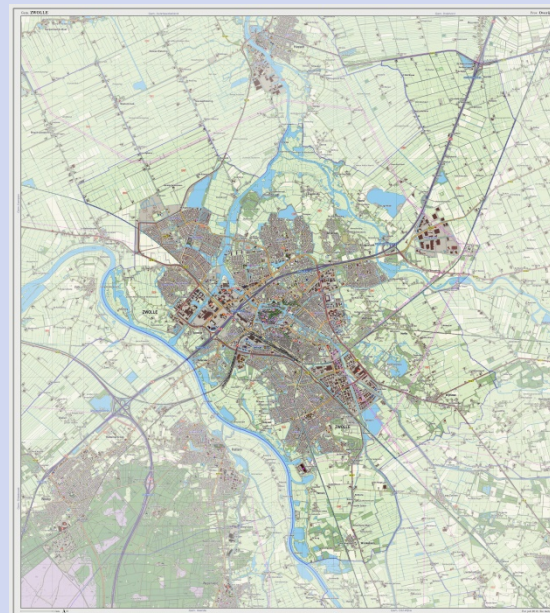
Aan de slag met de
Omgevingswet

RUIMTEVOLK

Klimaatadaptatie in de Zwolse omgevingsvisie

Zwolle: 125.000 inwoners nu 140.000 inwoners straks

Klimaatadaptatie in de Zwolse omgevingsvisie: wat

Omgevingsvisie
deel 1:

**Kernopgaven en
ambities**

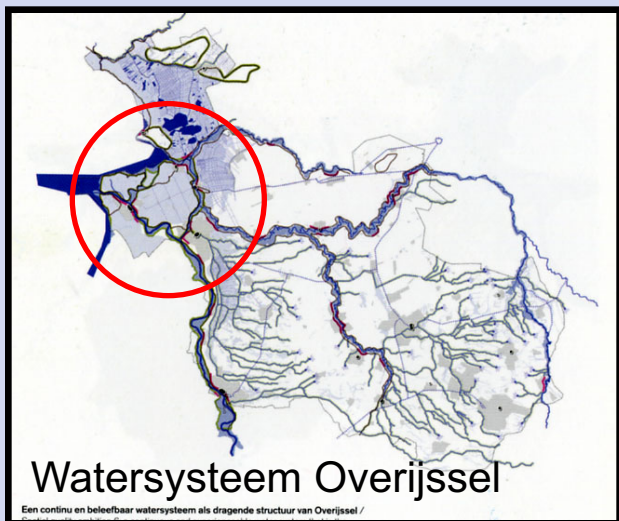

Watersysteem

IJsselmeer

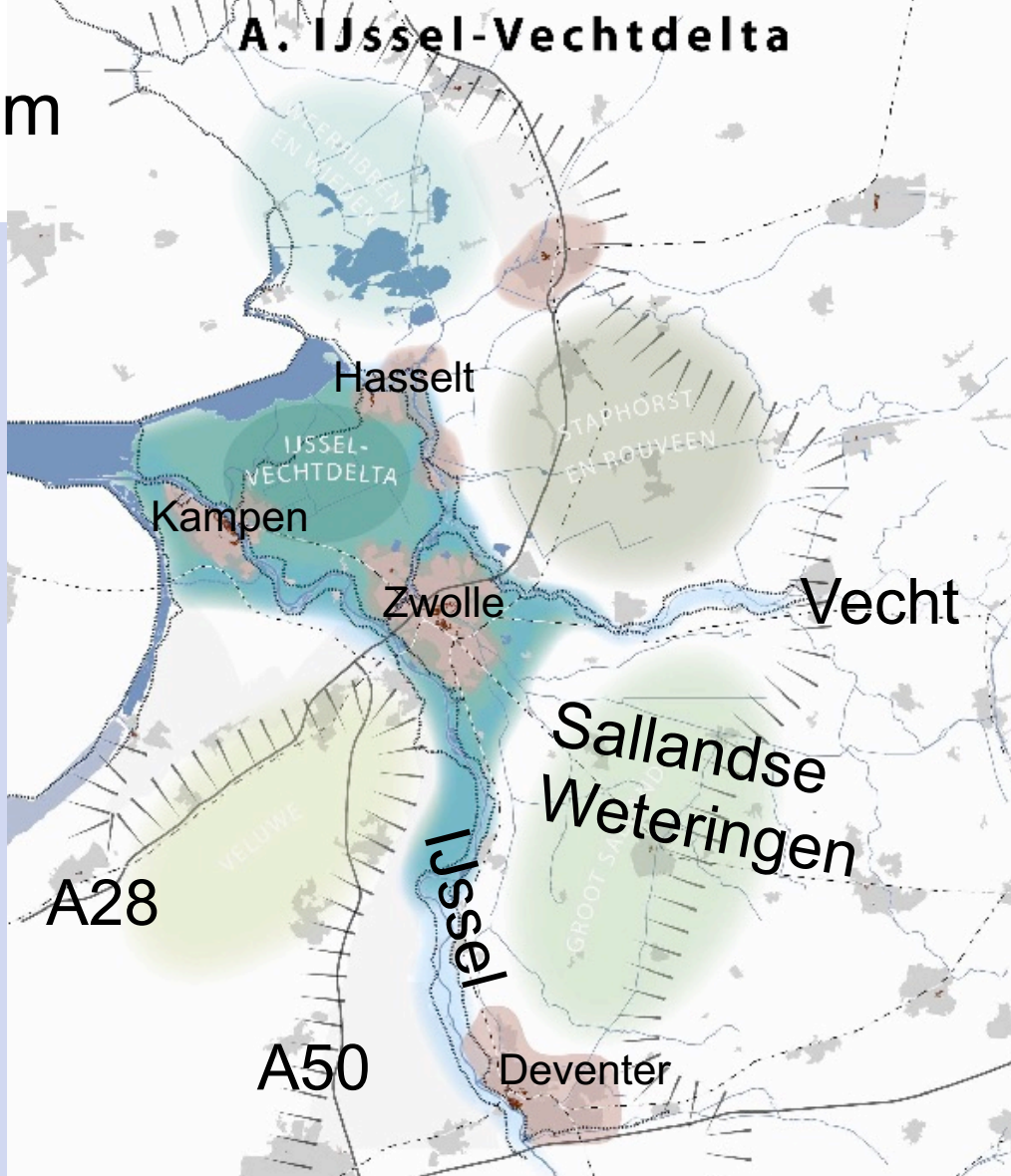
Groot achterland
watert af via de
IJssel-Vechtdelta

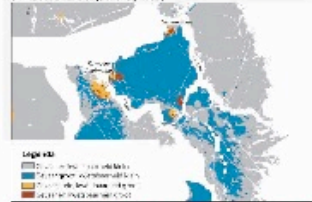
Watersysteem Overijssel

Een continu en beleefbaar watersysteem als dragende structuur van Overijssel /

31-01-18

0-10 km

Grenzen	Delta- en rivierbeden
- Systemegrens land/water	Historische zeeën
- Dijkvoet en randmeent	Stedelijke gebied
- Systemegrens IJssel-Vechtdelta-hoge gronden	Landelijk gebied:
Kerngebied IJssel-Vechtdelta	Landelijk gebied met unieke gebiedskarakteristiek
Netwerken	
Rivierlopen met hun directe invloedster	
Hoofdinflu-twegen en spoerlijnen	
Regionaal watersysteem	

Klimaatadaptatie in de Zwolse omgevingsvisie: wat

Wat is er aan de hand?

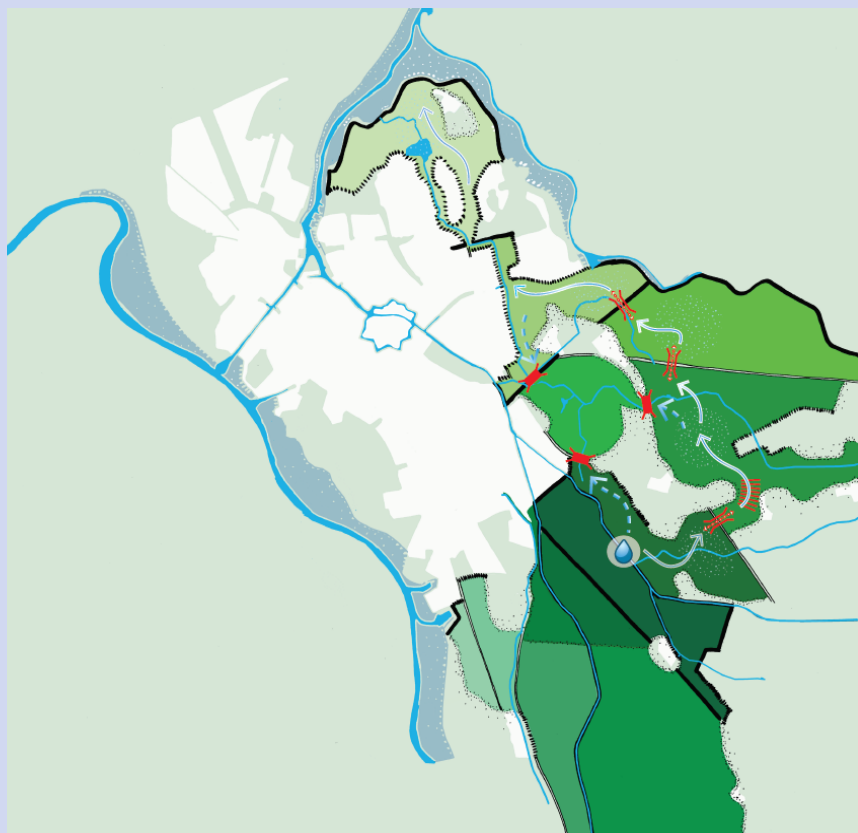
- Klimaatveranderingen: Zwolle kwetsbaar
 - Veel schade bij overstromingen (van het regionale systeem)
 - Hittestress

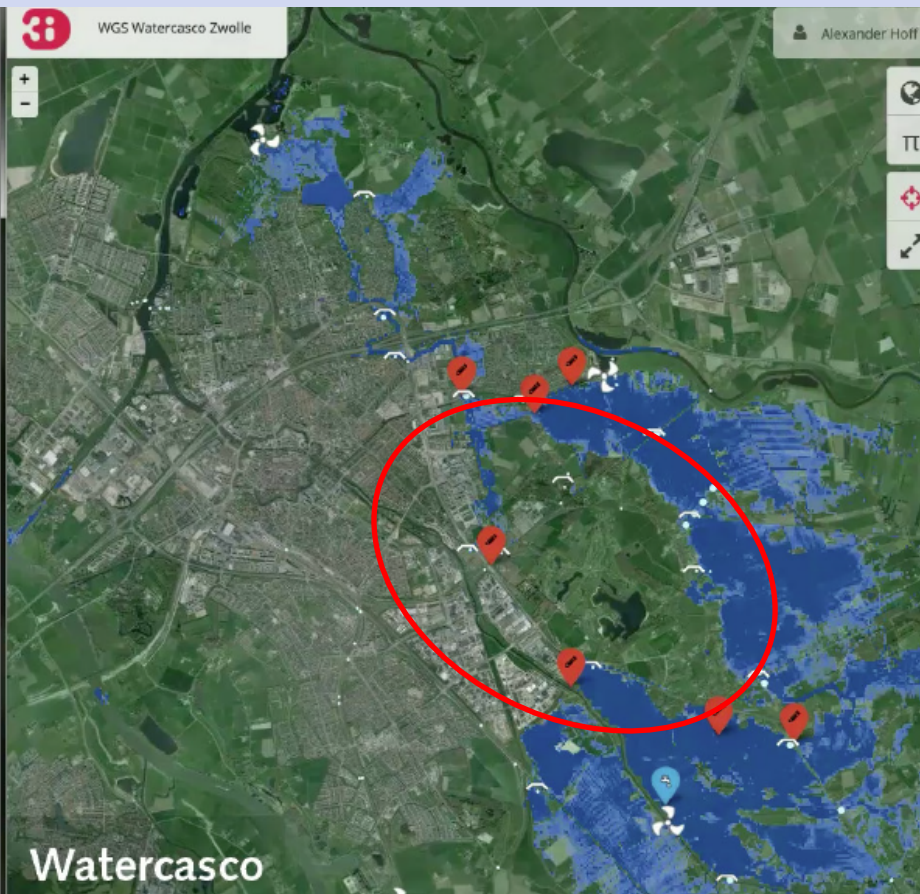
Klimaatadaptatie in de Zwolse omgevingsvisie: wat

- Zwolle staat voor een flinke opgave
 - Behouden en vergroten leefbaarheid en economisch vitaal
- De ‘krachtige deltastad’:
 - Zwolle is in 2050 klimaatbestendig
 - We handelen klimaatadaptief, koppelen klimaatadaptatie aan andere opgaven en verzilveren economische kansen die het biedt
 - Zwolle stelt een klimaatstrategie op

Klimaatadaptatie in de Zwolse omgevingsvisie: wat

Voorbeeld: het watercasco (Zwolle Oost)

Klimaatadaptatie in de Zwolse omgevingsvisie: hoe

- Opstellen omgevingsvisie opgesplitst in twee delen
- Plan van aanpak
- 2 Werkweken met alle beleidsvelden
- Projectteam en kernteam
- Relatie met programma Omgevingswet
- Deel II: meer gebiedsgericht, naar een afwegingskader
- Vertaling naar omgevingsplan en eventueel programma's
- **Zie: www.zwolle.nl/omgevingsvisie**

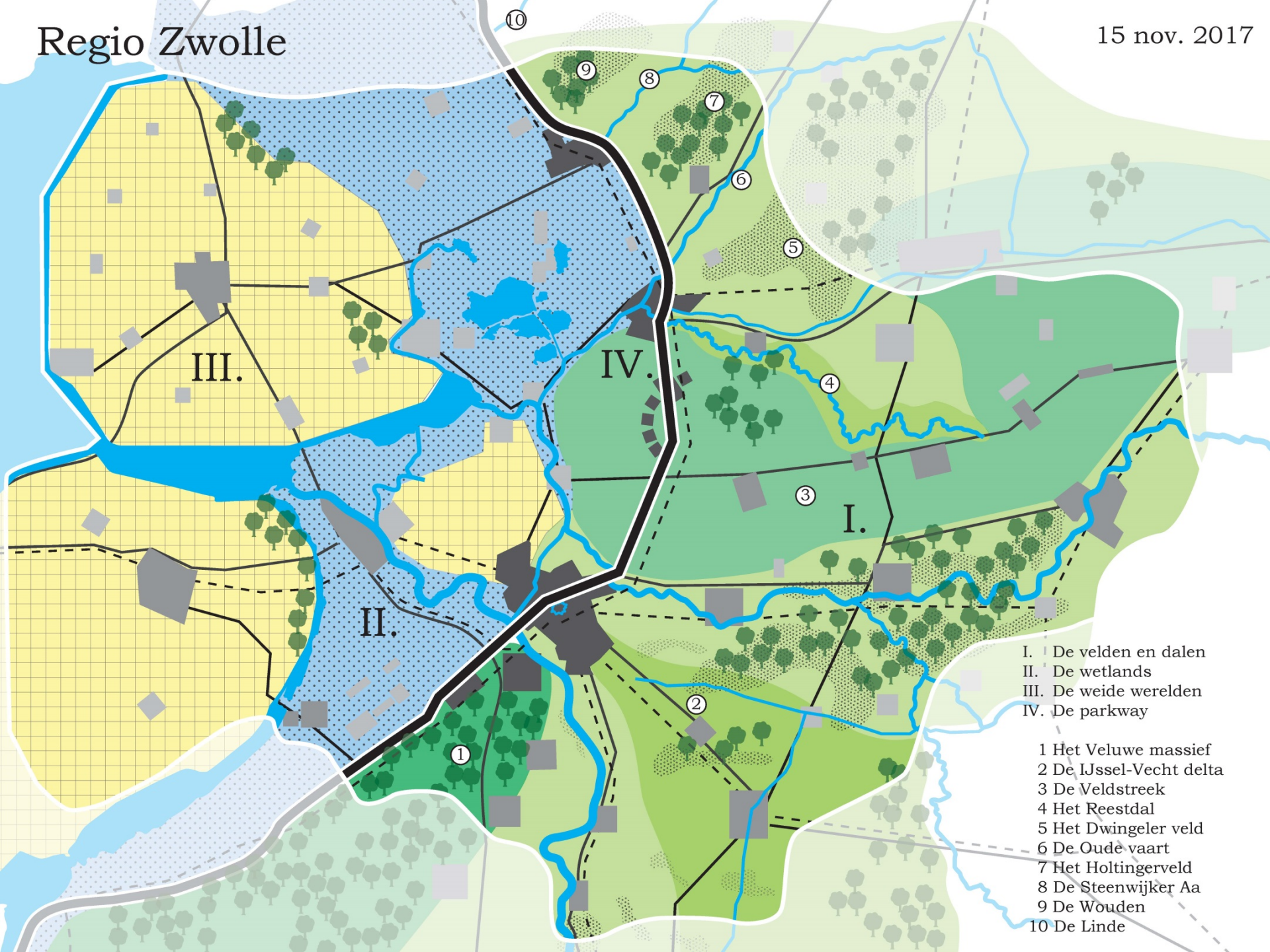
Lessons Learned uit de pilot omgevingsvisie

1. Regionaal denken is hot!: klimaat, energie, etc
2. Bepaal de identiteit van de regio
3. Stem lokale omgevingsvisies op elkaar af: vindt elkaar structureel
4. Verbreedt de huidige economische agenda van de regio Zwolle
5. Maak gebruik van het instrument ‘programma’

Aan de slag met de
Omgevingswet

RUIMTEVOLK

- I. De velden en dalen
- II. De wetlands
- III. De weide werelden
- IV. De parkway

- 1 Het Veluwe massief
- 2 De IJssel-Vecht delta
- 3 De Veldstreek
- 4 Het Reestdal
- 5 Het Dwingeler veld
- 6 De Oude vaart
- 7 Het Holtingerveld
- 8 De Steenwijker Aa
- 9 De Wouden
- 10 De Linde

<https://www.youtube.com/watch?v=G8o47L9sVC>
M

bedankt voor uw tijd

Zwolle

Twee dilemma's, twee deelgroepen

[?] Omgevingsvisie: meerdere opgaven ruimtelijk afstemmen

Klimaatadaptatie vraagt letterlijk om ruimte. Net als een aantal andere vraagstukken, zoals energietransitie, woningbouwopgave en andere thema's. Dat vraagt dus om afstemming daartussen hoe doe je dat. Zonder de kwaliteiten van landschappen aan te tasten. Hoe kan een omgevingsvisie, en andere instrumenten, daarbij helpen?

[?] Van sectoraal werken naar integraal werken

Klimaatadaptatie is een relatief nieuw thema voor omgevingsvisie. Hoe maak je duidelijk aan de 'sector' klimaatadaptatie dat ze onderdeel zou moeten zijn van een omgevingsvisie. Ofwel wat is de meerwaarde voor de sector om in een integrale omgevingsvisie te staan. Of wat gaat er fout als dat niet gebeurt? En hoe kan ik sectoraal versnellen (op bv. klimaatadaptatie), en tegelijkertijd werken aan een integrale visie?